

4. Исурина Г.Л. Групповые методы психотерапии и психокоррекции / Г.Л. Исурина // Методы психологической диагностики и коррекции в клинике: науч. сб. – Л. : Медицина, 1983. – С. 231-254.

5. Колесникова Г.И. Основы психопрофилактики и психокоррекции / Г.И. Колесникова. – Ростов н/Д. : «Феникс», 2005. – 185 с.

6. Рудестам К. Групповая психотерапия. Психокоррекционные группы: теория и практика / К. Рудестам. – М. : Прогресс, 1993. – 368 с.

7. Чебыкин А.Я. Эмоциональная регуляция учебно-познавательной деятельности: монография / А.Я. Чебыкин. – Одесса, 1992. – 168 с.

THE SYSTEM OF PSYCHOCORRECTION OF NEGATIVE EMOTIONAL EXPRESSIONS OF STUDENTS DUE TO COMPUTER ACTIVITIES

KRYMOVA N.A.

Abstract. *The article defines the essence of psychocorrection and formation of emotional stability of students attracted to computer activities.*

As a result of the work done in this regard was built a system that focused on: first, of certain psychological preventive measures to optimize conditions psychohygienic interaction in the system «man - computer»; second, the definition of correction of unwanted emotional expressions and testing of the system of educational and professional activities; third, the definition and implementation of certain conditions on formation of emotional stability, based on the specifics of student computer.

The proposed system was formed four groups of students who are actively engaged in computer activities of six or more hours of emotional instability detected: the neurotic-depressive type, modest labile, aggressive and angry and sensitive-unstable.

Summarizing the results of the experiment, we can say that we have developed a system implementing prevention and correction led to a significant increase in emotional stability. Thus, the proposed testing system psychonegative emotional expressions has demonstrated its effectiveness to work with students who are actively engaged in computer activities.

Key words: *correction, negative emotional expression, emotional stability, computer activities.*

ЛІНГВОДИДАКТИЧНА МОДЕЛЬ ПРОЦЕСУ САМОНАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ШЛЯХОМ ПІДГОТОВКИ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЇ ТЕМАТИЧНИХ ДОПОВІДЕЙ

УДК 378. 14+81+81. 111

Кордонова А.В.

У статті розглядається такий вид іншомовного самонавчання як написання та презентація тематичних доповідей та підкреслюється, що виконання певного алгоритму методичних дій, представленого у лінгводидактичній моделі, сприяє удосконаленню іншомовних умінь студентів та формуванню їхньої майбутньої професійної компетентності.

Ключові слова: *лінгводидактична модель, іншомовне самонавчання, письмове мовлення, тематична доповідь.*

ЛИНГВОДИДАКТИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ ПРОЦЕССА САМООБУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ ПУТЁМ ПОДГОТОВКИ И ПРЕЗЕНТАЦИИ ТЕМАТИЧЕСКИХ ДОКЛАДОВ

Кордонова А. В.

В статье рассматривается такой вид иноязычного самообучения как написание и презентация тематических докладов и подчёркивается, что выполнение определённого алгоритма методических действий, представленного в лингводидактической модели, способствует усовершенствованию иноязычных умений студентов и формированию их будущей профессиональной компетентности.

Ключевые слова: лингводидактическая модель, иноязычное самообучение, письменная речь, тематический доклад.

LINGUO-DIDACTIC MODEL OF ENGLISH LANGUAGE SELF-LEARNING WHILE WRITING AND PRESENTATION OF THEMATIC REPORTS

Kordonova A.

In the article such kind of English language self-learning as writing and presentation of thematic reports is considered and it is supposed that the realization of the certain algorithm of methodical actions which are represented in the linguo-didactic model contributes to the improvement of foreign language skills of students and formation of their future professional competence.

Key words: linguo-didactic model, foreign language self-learning, writing as an end, thematic reports.

Ми живемо в епоху докорінних перетворень у всіх сферах функціонування нашої держави: політичній, економічній та гуманітарній. Оновлення ідей, знань та технологій у цих царинах відбувається швидше, ніж зміна одного людського покоління. А це означає, що "... за звичайної, традиційної системи освіти навчити людину на все життя неможливо не лише в найкращій школі, але й у найкращому університеті. Придбані в навчальному закладі знання не будуть актуальними завжди; і, навпаки – обов'язково з'явиться нова інформація, без знання якої ... спеціаліст стане неефективним, тобто він втратить свою конкурентноздатність" [2; 11].

Як же повинна змінитися система вищої освіти, щоб гарантувати майбутнім фахівцям такий інтелектуальний розвиток на протязі всієї професійної кар'єри, який би дозволив їм бути затребуваними в обраній галузі? Вирішення цієї проблеми, на наш погляд, полягає у виборі студентами особистісно-орієнтованої концепції навчання, відповідно до якої вони не лише реалізують своє право на вивчення тих дисциплін, що задовольняють їхні пізнавальні інтереси, а й здобувають уміння самостійно удосконалювати свої знання.

Вагомий внесок у методикку розвитку таких умінь зробили дослідження І. Бондаренко, С. Гончаренка, В. Лозового, П. Підкасистого, В. Серикова, А. Хуторського та ін.

Однак, названі вчені деякою мірою вирішили проблему розвитку у студентів умінь самонавчання будь-якому освітньому курсу засобами рідної мови.

Проте, в сучасних умовах перед молодими людьми, яку б спеціальність вони не опанували, стоїть завдання оволодіти вміннями іншомовного самонавчання, оскільки надалі вони будуть працювати у контакті з їхніми зарубіжними колегами, які говорять, читають і пишуть однією міжнародною англійською мовою. В умовах сучасних українських вищих навчальних закладів практично неможливо забезпечити студентів якісними іншомовними знаннями з багатьох причин. Серед них: висока наповнюваність учбових груп; відсутність автентичних навчальних матеріалів; низька концентрація навчальних годин. Саме тому у студентів виникає необхідність самостійно поповнювати свої іншомовні та професійні знання. Головною проблемою, з якою вони при цьому стикаються, є незнання методів та засобів іншомовного самонавчання і, відповідно, невміння здійснювати його у позааудиторний час.

У даній статті дозволимо собі запропонувати студентам таку лінгводидактичну модель, яка би дозволила їм зрозуміти, що таке процес іншомовного самонавчання та навчитися шляхам його практичної реалізації під час підготовки і презентації такого виду письмового професійного мовлення як тематична доповідь.

Ідея удосконалення іншомовних мовленнєвих умінь шляхом письмової творчості не є новою у методичних дослідженнях. Вона втілювалась у триразовому викладі учнями однієї теми в наступній послідовності: усно-письмово-усно. При цьому одночасно з поглибленням змісту іншомовного мовлення вирішувалось три завдання: 1) вибір з двомовного словника додаткових мовних явищ; 2) їхня граматична трансформація для нормативного поєднання з вивченим раніше; 3) продукування самостійних фраз, які раніше не зустрічались в іншомовній мовленнєвій практиці [3].

Іншомовне мовлення студентів ще більшою мірою покращувалось за рахунок виконання самостійних письмових творчих робіт, в яких мовленнєве завдання поступово ускладнювалось, а відтак вдосконалювались способи його лінгвістичного вирішення. Так, працюючи над прочитаним художнім твором, вони були повинні не лише здійснювати його письмовий переказ, але й аналізувати його зміст, а саме: риси характеру головних героїв; їхні вчинки; а також, висловлювати своє ставлення до них [1].

Говорячи про письмову мовленнєву творчість, як про спосіб удосконалення усних мовленнєвих іншомовних умінь, не можна також не згадати результати досліджень Г. Бедросової, Г. Ільїної, Т. Глазунової, І. Мельник та ін. В їхніх роботах презентовано обґрунтовані системи вправ щодо розширення словникового запасу учнів для письмового вираження думок, а також комунікативні завдання, які сприяють вживанню створених на письмі мовленнєвих конструкцій в усному мовленні.

Однак, в жодному з названих досліджень одночасно не вирішувались два рівноцінних завдання: 1) створення змістової бази висловлювання на основі вивчення ділової та наукової літератури мовою, що вивчається; 2) лінгвістичне оформлення в письмовому, а потім і в усному мовленні думок, що виникають під час отримання нової інформації. Тобто, намагаючись розкрити будь-яку тему, студенти стикаються з двома невідомими параметрами: "про що говорити" та "як це виразити засобами іноземної мови". Саме тому ми пропонуємо їм у процесі іншомовного самонавчання у позааудиторний час створювати саме "тематичні доповіді", які є не лише оглядом інформації з теми, що вивчається, а також

“дослідницькою роботою, в якій представлена оцінка автором подій, які він викладає” [5; 142].

Отже, людина, яка пише доповідь, спочатку у внутрішньому мовленні формулює думку про те, як довести чи заперечити будь-яку тезу автора опорного тексту, а згодом підбирає такий мовленнєвий матеріал, який у зовнішньому висловлюванні найбільш повно і вдало відобразить його власну думку. Але буває і так, що в іншомовному словнику запасі того, хто пише бракує мовних засобів і він, на основі лінгвістичних знань, самостійно обирає з двомовного словника найточніші слова та вирази і трансформує їх таким чином, щоб мати змогу скласти граматично нормативні речення, а звідси і продукувати коректне письмове мовлення.

Однак, для того щоб володіти такими вміннями, студентам слід навчитися виконувати певний алгоритм методичних дій, представлених у моделі. Її ланками є: цілі процесу самонавчання – елементи предмета процесу самонавчання – компоненти змісту процесу самонавчання – методи процесу самонавчання – результати процесу самонавчання.

Ураховуючи, що *підготовка* тематичної доповіді передбачає: 1) перегляд і відбір першоджерел мовою, що вивчається; 2) набуття нових тематичних і лінгвістичних знань; 3) осмислення нової змістової та лінгвістичної інформації, тобто утворення нових смислових та лінгвістичних зв'язків у процесі зіставлення раніше і згодом набутих тематичних і лінгвістичних знань; 4) аргументоване подання нових відомостей з опорою на попередні засобами мови, що вивчається; 5) спростування необґрунтованих висловлювань і підтвердження вірогідних іноземною мовою; 6) виклад подальшої перспективи розвитку досліджуваної проблеми мовою, що вивчається; 7) письмове подання всієї доповіді іноземною мовою; а її *реалізація* полягає у: 1) викладі змісту написаного іноземною мовою і відповідях на запитання, що надійшли від слухачів; 2) самооцінці результатів проведеної смислової і лінгвістичної роботи у вигляді підрахунку її приросту, структура процесу самонавчання англійської мови за всіма ланками, що його складають, може бути такою:

Перша мета – навчитися переглядати друкований матеріал і відібрати той, що відповідає темі виступу (довіді), що передбачається. Тому елементами предмета процесу самонавчання будуть оригінальні тематичні тексти, а також мовний матеріал, що підлягає мовній згоді. Компонентами змісту процесу самонавчання будуть вміння оглядового читання та інтуїтивно досягнуті знання смислоутворюючих мовних явищ. Результатом досягнення цієї мети стане набір оригінальних тематичних текстів з перекладом ряду його частин рідною мовою студентів на підставі мовної та контекстуальної згоди.

Друга мета – навчитися вивчальному читанню відібраних друкованих матеріалів, що дозволяє набути знань нової смислової інформації і знань нового мовного матеріалу, за допомогою якого ця інформація було виражено. Для більш повного розуміння тематики, що вивчається, студенти можуть скористатися двомовними словниками. Із висловленого очевидно, що елементами предмета процесу самонавчання будуть відібраний з кожного тексту друкований матеріал і нормативно перекладена лексика та граматика, що складають його. Компонентами змісту процесу самонавчання будуть вміння вивчального читання і знання мовних явищ, набутих як інтуїтивно, так і за допомогою перекладу

низки слів і висловів зі словником. Результатом досягнення цієї мети стане набір текстів або їхніх частин, що відповідають темі доповіді, яка передбачається, а також новий, відібраний із автентичних першоджерел лексико-граматичний матеріал.

Третя мета – навчитися осмислювати нову змістову і лінгвістичну інформацію. Для цього у свідомості людини повинні утворитися смислові зв'язки між новими та наявними тематичними і лінгвістичними знаннями. Ці зв'язки у вигляді нових словосполучень і речень будуть елементами предмета процесу самонавчання, а компонентами його змісту стануть уміння утворювати ці зв'язки для подальшого створення нового мовленнєвого твору у вигляді тематичної доповіді. Результатом досягнення даної мети самонавчання буде чорновий варіант, тобто начерки доповіді, що готується.

Четверта мета – навчитися аргументованому підтвердженню нових смислових відомостей, які сприймаються неоднозначно. Наприклад, ми готуємо доповідь про освіту в Англії і розповідаємо про новий тип навчальних закладів. Нам недостатньо констатувати факт їх наявності в усіх великих містах країни. Ми повинні довести їхню конкурентноздатність, доступність широким масам населення, а також порівняти їх з приватними школами, які добре себе зарекомендували. Тому на цьому етапі елементами предмета процесу самонавчання будуть ті уривки доповіді, що передбачається, в яких відповідні докази будуть мати місце. А компонентами змісту процесу самонавчання будуть уміння викладати ці докази засобами мови, що вивчається. Результатом досягнення цієї мети стане вдосконалений варіант доповіді з реченнями аргументованого і пояснювального типів.

П'ята мета – навчитися виражати незгоду, сумнів з приводу певної інформації; здійснювати її критичний аналіз. Наприклад, ми готуємо доповідь про реформу охорони здоров'я в США. Поряд з перевагами ми називаємо її недоліки і обґрунтовуємо свою думку. У зв'язку з цим, елементами предмета процесу самонавчання будуть ті частини доповіді, в яких будуть висловлюватися та аргументуватися сумніви відносно певної інформації. Компонентами змісту процесу самонавчання стануть уміння виражати незгоду з будь-якими твердженнями і доводити свою думку. Результатом досягнення цієї мети процесу самонавчання буде вдосконалений варіант доповіді з реченнями дискусійного та доказового типів.

Шоста мета – навчитися виражати перспективи розвитку ідей, викладених у доповіді. Це означає, що студенти повинні настільки глибоко зануритися у сенс того, що викладається, щоб запропонувати свої варіанти вирішення означених проблем. Тож елементами предмета процесу самонавчання будуть ті частини доповіді, в яких висловлюються припущення щодо подальшого розвитку подій, що викладаються. Компонентами змісту процесу самонавчання будуть уміння викладати мовою, що вивчається, власні судження щодо вирішення поставлених у доповіді завдань. Результатом досягнення цієї мети буде вдосконалений варіант доповіді з реченнями, що програмують подальший розвиток проблем, що розглядалися.

Сьома мета – навчитися узагальнювати викладене і робити відповідні висновки. У зв'язку з цією метою, елементами предмета процесу самонавчання є речення узагальнюючого характеру, що містять висновки за змістом

викладеного. Компонентами змісту процесу самонавчання будуть уміння письмово викладати проблеми, що вивчаються, у вигляді доповіді іноземною мовою з використанням об'єктивних даних та їх обґрунтованих коментарів. Результатом досягнення цієї мети буде остаточний варіант доповіді в письмовому вигляді іноземною мовою.

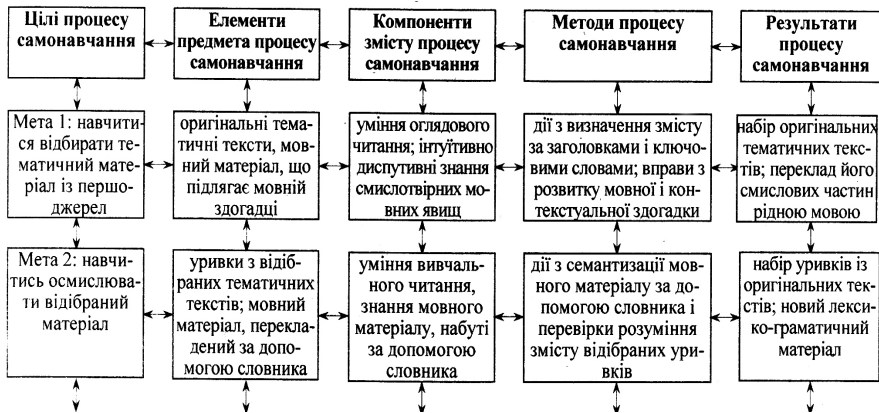
Восьма мета полягає в готовності студентів до викладу доповіді з приверненням уваги до її основного змісту. Тому елементом предмета процесу самонавчання є план викладу думок у вигляді ключових запитань і тез відповідей на них. Компонентом змісту процесу самонавчання буде вміння складати такий план у його короткому та розгорнутому варіантах. Результатом досягнення цієї мети буде тематична доповідь в її усному поданні іноземною мовою.

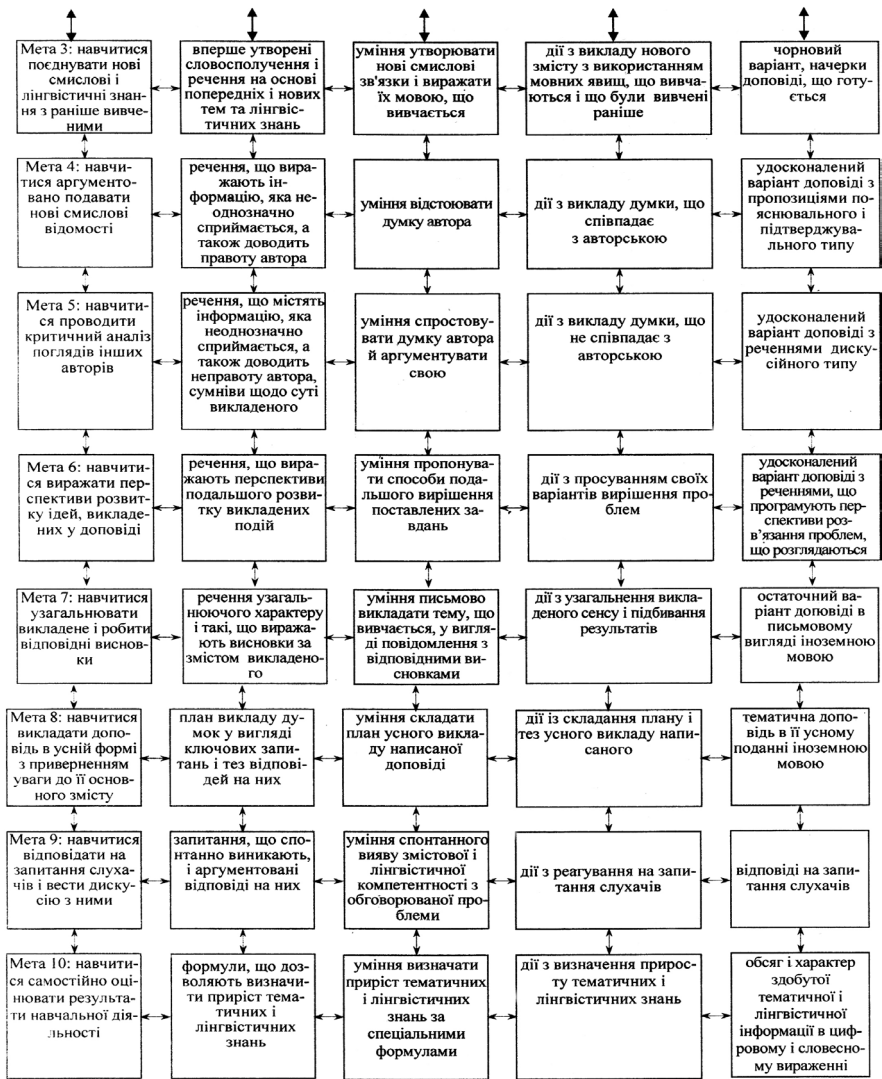
Дев'ята мета полягатиме у здатності студентів відповідати на запитання слухачів та вести дискусію з ними. У зв'язку з цим, елементами предмета процесу самонавчання є запитання, що спонтанно виникають, та відповіді на них. Компонент змісту процесу самонавчання – це вміння спонтанно виявляти змістову і лінгвістичну компетентність з проблеми, що обговорюється. Результатом досягнення цієї мети є відповіді на запитання слухачів.

Десята мета полягає в самостійному оцінюванні результатів навчальної діяльності шляхом визначення приросту тематичних і лінгвістичних знань. Тож елементами предмета процесу самонавчання будуть спеціальні формули, що дозволяють визначити, наскільки людина розширила свій кругозір з досліджуваної проблеми і наскільки збільшився її словниковий запас та рівень іншомовних мовленнєвих умінь. Компонентами змісту процесу самонавчання стануть уміння здійснювати ці математичні операції для одержання об'єктивних даних з установлення результативності самонавчання англійської мови шляхом підготовки і викладу тематичної доповіді.

Такий детальний опис цього процесу іншомовного самонавчання дає підстави представити його у вигляді відповідної лінгводидактичної моделі.

Лінгводидактична модель процесу самонавчання англійської мови шляхом підготовки і викладу тематичних доповідей

Як видно з представленої моделі, процес самонавчання англійської мови шляхом підготовки та презентації тематичних доповідей має інтегрований характер. Він виявляється у тому, що удосконалюючи уміння іншомовної мовленнєвої діяльності, студенти поглиблюють і семантизують свої знання у царині проблеми, що викладається в доповіді. Вони також набувають первинних умінь наукової діяльності, пов'язані з необхідністю: обирати головне та абстрагуватися від вторинного; аналізувати різні точки зору на одні і ті самі проблеми та обґрунтовувати свій варіант їх вирішення; логічно і аргументовано

викладати думки; підтримувати науковий стиль мовлення на протязі всього виступу іноземною мовою перед слухачами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гущина Т.И. Письмо как одно из средств обучения устной речи в старших классах средней школы: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения (иностранный язык)» / Т.И. Гущина. – М., 1972. – 23 с.

2. Кремень В.Г. Якісна освіта і нові вимоги часу // Педагогічні і психологічні науки в Україні: зб. наук. праць у 5 томах. – Том I. – К. : “Педагогічна думка”, 2007. – С. 7-18.

3. Мартынова Р.Ю. Виды интегрированных процессов обучения профессиональной деятельности студентов неязыковых вузов / Р.Ю. Мартынова // Наук. вісник ПНПУ ім. К.Д. Ушинського: зб. наук. праць. – 2010. - №9-10. – С. 80-89.

4. Мижериков В.А. Психолого-педагогический словарь для учителей и руководителей общеобразовательных учреждений / В.А. Мижериков. – Ростов н/Д. : Феникс. 1998. – 544 с.

5. Философский энциклопедический словарь / Под. ред.: Е.Ф. Голубекого, Г.В. Кораблёва, В.А. Лутченко. – М., 2001. - 576 с.

***Abstract.** The most actual task facing scientists today is to teach young people self-learning methods to give them the opportunity to broaden their professional knowledge independently. Therefore this article focuses on the process of developing English language self-learning skills in students of the humanities in out-of-class work. In the course of research the concept “English language self-learning” has been defined and one of its kinds namely writing thematic reports and their presentation has been specified. Proceeding from it the linguo-didactic model of its realization has been elaborated. According to the model in the process of self-learning while writing thematic reports and their presentation students realize ten goals. Their achievement is guaranteed through performing of the following methodical actions: the choice of necessary information on headings and keywords; the translation of the language material by means of the dictionary and checking of understanding of grammar structures which are being studied and which were studied earlier; the proof of opinions which coincide with points of view of other authors; the proof of opinions which are different from points of view of other authors; the suggestion of own ways of the solution of problems under study; the oral presentation of the report; the answers to the questions of listeners; the calculation of the gained professional knowledge and foreign language skills. After students perform all these actions they will be able to develop in themselves such skills as independent search and selection of the material they are interested in, its interconnection and logical grouping, its comparison with the information which they learnt earlier, its memorizing and practical use.*

Apparently from the presented model the process of the English language self-learning while writing and presentation of thematic reports has an integrated character. It is shown that improving abilities of foreign language speech activity, students deepen the knowledge in the spere which is studied

in the report. They also gain primary abilities of scientific activity connected with the necessity to choose the main thing and to abstract from the secondary and to maintain scientific style of the speech during all the presentation of the report before the listeners. Such activity improves foreign language skills of students and creates the bases for their future professional competence.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ СУЧАСНОГО СТУДЕНТСТВА

УДК 159.923.2(043)

ORCID 0000-0001-6971-2653

Трінчук О.Б.

У статті розглядаються деякі психологічні аспекти професійної спрямованості сучасних студентів та чинники, що впливають на її формування. Спрямованість (що припускає і психологічну готовність студента) як узагальнена форма ставлення до професії складається з окремих, локальних оцінок суб'єктом міри особистісної значущості (привабливості - непривабливості) різних аспектів професійної діяльності, її змісту і умов здійснення.

***Ключові слова:** особистість, спрямованість, мотиваційно-ціннісна сфера, суб'єктивна оцінка, професійний розвиток особистості.*

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ НАПРАВЛЕННОСТИ СОВРЕМЕННОГО СТУДЕНЧЕСТВА

Трінчук Е. Б.

В статье рассматриваются некоторые психологические аспекты профессиональной направленности современных студентов и факторы, которые влияют на ее формирование. Направленность (что допускает и психологическую готовность студента) как обобщенная форма отношения к профессии состоит из отдельных, локальных оценок субъектом меры личностной значимости (привлекательности - непривлекательности) различных аспектов профессиональной деятельности, ее содержания и условий осуществления.

***Ключевые слова:** личность, направленность, мотивационно-ценностная сфера, субъективная оценка, профессиональное развитие личности.*

PSYCHOLOGICAL FEATURES OF PROFESSIONAL ORIENTATION OF MODERN STUDENT

Trinchuk O. B.

Some psychological aspects of professional orientation of modern students and factors, the influence on its forming are examined in the article. Orientation (that assumes psychological readiness of a student) as the generalized form of attitude toward a profession consists of separate,